

2021

Filterbubbel

Lisa Suttorp 1018350

COV1F

15-1-2021

VOORWOORD

Het individuele beroepsproduct dat ik in periode 2 heb gekregen is de opdracht om uit te zoeken of de filterbubbel is in Nederland met betrekking tot complottheorieën rondom COVID-19. Als eerst heb ik aan de hand van deskresearch de definitie van filterbubbel uitgelegd. Dit heb ik ook gedaan bij andere gerelateerde termen voor dit onderzoek. Daarna heb ik een experiment uitgevoerd -door met mensen van verschillende leeftijden en geslacht ze dezelfde zoekterm te laten opzoeken. Dit experiment heb ik ook bij mezelf gedaan. Als laatste heb ik gekeken of de zoekresultaten hetzelfde waren en of deze te maken hadden met complottheorieën. Daaruit kon ik concluderen of er filterbubbel waarneembaar is of niet.

Ik dank ook mijn vader, moeder, zusje en stiefbroer voor het participeren in mijn experiment als testpersoon. Met hun hulp heb ik mijn onderzoek kunnen uitvoeren.

SAMENVATTING

Dit onderzoek is geschreven om erachter te komen of ik in een filterbubbel zit en in hoeverre er een filterbubbel waarneembaar is in Nederland m.b.t. complottheorieën rond COVID19. Aan de hand van de gegeven onderzoeksvraag *“In hoeverre is er een filterbubbel waarneembaar in Nederland m.b.t. complottheorieën rond COVID19?”* en bijbehorende deelvragen heb ik dit onderzoek uitgewerkt. Ik heb voor mijn experiment twee variabelen gekozen die mogelijk invloed hebben op de zoekresultaten. Hiervoor had ik besloten om leeftijd en geslacht te kiezen. Als eerste heb ik met behulp van deskresearch mijn deelvragen beantwoord. Deze vragen gingen over de betekenissen van de woorden filterbubbel, complottheorie en algoritmes. Ik heb verschillende woordenboeken geraadpleegd om de definities van deze woorden zo duidelijk mogelijk uit te leggen. Ook heb ik deskresearch gepleegd om mijn redenering voor de variabele leeftijd uit te leggen in mijn uitvoering. Ik heb deze variabele namelijk gekozen, omdat de leeftijdsgroepen verschillend mediagedrag hebben. De informatie hierover heb ik opgezocht als bewijsvoering.

Met behulp van fieldresearch heb ik mijn experiment uitgevoerd. Ik heb mijn familieleden van verschillende leeftijden en verschillend geslacht gevraagd om de term “Corona ontstaan” op te zoeken. Ter visualisatie heb ik voor elke variabele twee tabellen gemaakt in Excel voor mijn uitvoering. Een voor Google en een voor YouTube. De leeftijden heb ik opgedeeld in drie leeftijdscategorieën: 16-25 jaar, 26-50 jaar en 50+. Voor de geslachten heb ik mannen en vrouwen opgeschreven in mijn tabellen. Mijn testpersonen heb ik vervolgens de term in Google en op YouTube laten opzoeken. Alleen testpersoon I (16/vrouw) kreeg een ander zoekresultaat in Google. Op YouTube hadden alle vier mijn testpersonen dezelfde video's gekregen. Ook in deze video's trof ik geen complottheorieën. Alle gevonden artikelen en video's verwezen naar mogelijke oorzaken van het virus of de afkomst van dieren.

Hierna besloot ik ook mijn eigen bevindingen toe te voegen om deze te vergelijken met die van mijn testpersonen. Wat uit mijn eigen experiment bleek was dat op beide Google en YouTube, ik een ander resultaat kreeg als de testpersonen. De derde aangeboden link verschilde op beide zoektermen, maar ze gingen niet over complottheorieën. Ik kon uit mijn onderzoek dus geen filterbubbel waarnemen.

INHOUD

Voorwoord	1
Samenvatting	2
Inleiding	4
Hoofdstuk 1: Vraagstuk.....	5
Het doel van de opdracht.....	5
De onderzoeksvraag.....	5
De deelvragen.....	5
Hoofdstuk 2: Opzet	6
Hoofdstuk 3: Uitvoering	7
Wat is een algoritme?.....	7
Wat is een filterbubbel?.....	8
Wat zijn complottheorieën?	8
In hoeverre beïnvloedt leeftijd de gevonden zoekresultaten?	8
In hoeverre beïnvloedt geslacht de gevonden zoekresultaten?	9
De testpersonen.....	9
Wat zijn mijn gevonden zoekresultaten?	10
Ik luister empathisch.....	10
Hoofdstuk 4: Analyse	11
Hoe zijn de onderzoeksresultaten geanalyseerd?.....	11
Analyse artikelen	13
Analyse YouTube video's	13
Screenshots	14
Zijn er verschillen in zoekresultaten?	16
Hoofdstuk 4: Conclusie en inzichten	16
Bestaat de filterbubbel	16
Wat betekenen de resultaten voor mij?.....	17
Nawoord.....	18
Literatuurlijst.....	18

INLEIDING

Nu ik al een tijdje in ons huis vastzit, gebruik ik sociale media ook vaker. Ik kan nu bijna de hele dag filmpjes kijken op het internet om mijn dag door te komen. Ik klik een filmpje aan op YouTube dat te maken heeft met eten en ineens zie ik iets interessants: nog een leuk filmpje dat over eten gaat! Opeens staan mijn aanbevelingen vol met filmpjes over eten. De algoritmes weten hoe ik mijzelf kan vermaken en ze spelen daar ook slim op in. Deze algoritmen zijn ook niet alleen op YouTube te vinden maar ook Google en sociale media zoals Instagram maken er gebruik van. Op deze manier worden de berichten vertoond die jou vermaken. Toch zit hier een nadeel aan, namelijk de filterbubbel. Wanneer je alleen de naar jouw aangepaste berichten kijkt, vorm je een eenzijdig wereldbeeld. Wat als je hierdoor alleen maar rechtse politiek door gaat zien, en nooit eens het linkse perspectief bekijkt? Deze aangepaste berichten kunnen er dan voor zorgen dat je in een filterbubbel belandt. Ik ga dan ook onderzoeken of er een filterbubbel waarneembaar is in Nederland. Nu we in de coronacrisis zitten, ga ik kijken of mensen hier veel complottheorieën over hebben gemaakt. Zullen er mensen zijn die alleen maar complotten zien met betrekking tot corona en niet meer uit hun bubbel komen? Om hierachter te komen ga ik testpersonen dezelfde zoekterm laten invullen die te maken heeft met corona. Ik ga hier zelf ook naar kijken om te zien of er een filterbubbel is in Nederland over corona complottheorieën.

HOOFDSTUK I: VRAAGSTUK

Dit onderzoek is bedoeld om uit te vinden of ik in een filterbubbel zit en of deze ook werkelijk bestaat. Hiervoor heb ik verschillende deelvragen opgesteld en deze heb ik aan de hand van desk- en fieldresearch onderzocht. Ik zal aan de hand van twee variabelen (leeftijd en geslacht) onderzoeken uitvoeren om te kijken of de filterbubbel bestaat in Nederland. Ook ga ik onderzoeken of ik zelf na aanraking met bepaalde content rondom COVID19 en complottheorieën, ik geen ander soort content meer zal zien door de algoritmes.

Ik weet dat onderzoeken naar filterbubbels in Nederland elkaar tegen spreken. Er zijn namelijk onderzoeken die stellen dat het wel mee valt met de filterbubbel in Nederland. Hier moet ik dus rekening mee houden in mijn eigen onderzoek. Het kan dus zijn dat ik misschien iets moeilijker complottheorieën tegenkom op het internet.

Ik ben al vaker complottheorieën tegengekomen, omdat ik vrienden heb die er geïnteresseerd in zijn. Complottheorieën kunnen inderdaad de gedachten van mensen flink beïnvloeden en dat vind ik een erg bijzonder fenomeen. De termen algoritme en filterbubbel kwamen namelijk ter sprake in de documentaire *The Social Dilemma* op Netflix en in de fabeltjesfuik van Arjen Lubach. Deze legden de termen goed uit en ik verbaasde me over de impact van filterbubbels.

HET DOEL VAN DE OPDRACHT

Met behulp van een experiment (fieldresearch) ga ik onderzoeken of ik in een filterbubbel zit. Aan de hand van twee variabelen moet ik aantonen of er wel of geen filterbubbel is in Nederland. Hiervoor laat ik mensen uit verschillende leeftijdsgroepen en mannen en vrouwen dezelfde zoekterm betreffende complottheorieën rond COVID-19 opzoeken om te kijken of het algoritme alleen dit soort informatie zal voorstellen.

DE ONDERZOEKSVRAAG

Mijn onderzoeksvraag is *“In hoeverre is er een filterbubbel waarneembaar in Nederland m.b.t. complottheorieën rond COVID19?”*

DE DEELVRAGEN

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Wat is een algoritme?
- Wat is een filterbubbel?
- Wat zijn complottheorieën?
- In hoeverre beïnvloedt leeftijd de gevonden zoekresultaten?
- In hoeverre beïnvloedt geslacht de gevonden zoekresultaten?
- Wat zijn mijn gevonden zoekresultaten?
- Hoe zijn de onderzoeksresultaten geanalyseerd?
- Zijn er verschillen in zoekresultaten?

Ik voer relevant desk- en/of field research uit aan de hand van gegeven technieken, operationaliseer de onderzoeksvraag in meetbare onderdelen en gebruik hiervoor de aangereikte communicatietheorieën en -modellen. (Context & Strategie)

HOOFDSTUK 2: OPZET

- **Wat is een algoritme?**

Ik heb antwoord op deze vraag gegeven aan de hand van deskresearch, want zo kom ik erachter wat de officiële definitie van algoritme is. Met behulp van de definities uit woordenboeken kan ik erachter komen wat algoritmes zijn en de definitie beschrijven.

- **Wat is een filterbubbel?**

Ik heb antwoord op deze vraag gegeven aan de hand van deskresearch, want dit is handig om erachter te komen wat de officiële definitie volgens woordenboeken is. Met behulp van de definities kan ik erachter komen wat het woord filterbubbel betekent en de definitie beschrijven.

- **Wat zijn complottheorieën?**

Ik heb het antwoord op deze vraag gegeven aan de hand van deskresearch, want dan kan ik online woordenboeken raadplegen om de definitie te vinden. Ik zal naast het volledige woord complottheorie, ook de woorden complot en theorie apart opzoeken. Met behulp van de definities kan ik erachter komen wat complottheorieën inhouden en de betekenis beschrijven.

- **In hoeverre beïnvloedt leeftijd de gevonden zoekresultaten?**

Ik heb deze variabele gekozen, omdat mensen uit verschillende leeftijdsgroepen over het algemeen anders met sociale media omgaan. Ouderen gebruiken het minder dan de jongeren. 65 plussers gebruiken het 82 minuten dag, 40-64 jarigen gebruiken het 85 minuten per dag, 20-39 jarigen gebruiken het 114 minuten per dag en 15-19 jarigen 143 minuten per dag (Wijker, 2021). Ook gebruiken jongeren weer andere sociale media dan ouderen. Volgens onderzoek is Instagram populairder onder jongeren (82%) en minder bij 40-64 jarigen (33%) (Wijker, 2021). Verder is er een grotere kans dat de leeftijdsgroepen verschillende interesses hebben die de ene groep vaker opzoekt dan de andere. Daarom denk ik dat dit een belangrijke indicator is.

Voor het uitwerken van deze vraag ga ik een onderzoek doen. Ik ga mensen van verschillende leeftijden zoekresultaten laten Googelen en dit verwerken in een Tabel. Dit doe ik in Word en in mijn uitvoering met behulp van het programma Excel.

- **In hoeverre beïnvloedt geslacht de gevonden zoekresultaten?**

Ik heb deze variabele gekozen, omdat mannen en vrouwen vaker verschillende content bekijken op sociale media. Natuurlijk denken en doen niet alle mannen en vrouwen hetzelfde, maar de groepen neigen andere onderwerpen te zoeken. Voor het uitwerken van deze vraag ga ik een onderzoek doen. Hiermee ga ik kijken of zoektermen rondom corona complottheorieën invloed hebben op de feeds van de zogenaamd verschillende interesses van

mannen en vrouwen. Ik ga mannen en vrouwen zoekresultaten laten Googelen en dit verwerken in een Tabel. Dit doe ik in Word en in mijn uitvoering met behulp van het programma Excel. De bevindingen scheid ik per geslacht.

- **Wat zijn mijn gevonden zoekresultaten?**

Ik ga zelf ook de gekozen zoekterm Googelen en opzoeken in YouTube. De resultaten verwerk ik dan in een tabel om een duidelijk overzicht te geven. Ik vind het interessant om mijn eigen resultaten te onderzoeken en deze vergelijk ik dan met mijn testpersonen.

- **Hoe zijn de onderzoeksresultaten geanalyseerd?**

Met behulp van desk -en fieldresearch analyseer ik de gevonden zoekresultaten. Met behulp van tabellen geef ik aan wat voor resultaten de testpersonen hebben gegeven. Daarna leg ik uit of het vanzelfsprekend is of het algoritme de gevonden sites en filmpjes aanbiedt naar mijn mening. Ook vergelijk ik de resultaten tussen de twee geslachten en tussen de verschillende leeftijdsgroepen.

- **Zijn er verschillen in zoekresultaten?**

Ik vergelijk mijn gevonden resultaten met elkaar, zodat ik hieruit conclusies kan trekken. Hiervoor kijk ik naar de analyse en ik zal de bevindingen van de variabelen met elkaar vergelijken. Ook vergelijk ik mijn eigen resultaten met die van de testpersonen.

Ik voer relevant desk- en/of field research uit aan de hand van gegeven technieken, operationaliseer de onderzoeksvraag in meetbare onderdelen en gebruik hiervoor de aangereikte communicatietheorieën en -modellen. (Context & Strategie)

Ik verzamel relevante informatie over kenmerken, gedrag en behoeften van stakeholders met de meest geschikte desk- en/of field research methodiek, kies relevante respondenten en gebruik hiervoor de aangereikte theorieën en -modellen. (Doelgroep & Gedrag)

HOOFDSTUK 3: UITVOERING

WAT IS EEN ALGORITME?

Volgens de website Woordenboek.org is de betekenis van het woord algoritme “een reeks instructies om vanaf een beginpunt een bepaald doel te bereiken”. Vaak associëren we algoritmes met technologie. Daarom heb ik nog een andere definitie gevonden. “Een algoritme is een wiskundige formule. In programmeertaal is het een instructie, een stukje code, om een probleem om te lossen. De Nederlandse wiskundige Edsger Dijkstra heeft bijvoorbeeld een beroemde formule bedacht om de kortste afstand tussen punt A en B te berekenen. Die zien we nu terug als algoritme in ons navigatiesysteem. Met algoritmes kan de maker van tevoren bepalen wat er gebeurt in een bepaalde situatie. Zo weet een zelfrijdende auto dat deze moet remmen als er een kind oversteeft, en zo weet YouTube dat wanneer jij veel kattenfilmpjes kijkt, het je meer kattenfilmpjes kan aanbevelen omdat je die waarschijnlijk leuk vindt” (Sluis, 2020).

WAT IS EEN FILTERBUBBEL?

“De filterbubbel (ook wel filter bubble) is het verschijnsel waarbij websites en zoekmachines hun resultaten afstemmen op jouw (eerder vertoonde) online zoekgedrag. Dat kan handig zijn, maar maakt het ook lastiger om andere meningen of diverse informatiebronnen te vinden” (Steehan, 2020). Het Algemeen Nederlands Woordenboek geeft een iets meer uitgebreide definitie. “Het is een door een zoekmachine verstrekte, beperkte view op de online beschikbare informatie, die voor een gebruiker gefilterd is op basis van zijn eerdere zoekgedrag en informatie uit zijn persoonlijke mail; persoonlijke, afgeschermdde bubbel waarin iemand die online is, belandt, omdat op basis van zijn eerdere zoekgedrag en informatie uit zijn persoonlijke mail slechts een beperkte hoeveelheid informatie van het internet voor hem uitgefilterd wordt door zoekmachines en hij dus geen compleet beeld krijgt van wat er in totaal aan informatie voor een zoekterm beschikbaar is” (anw.inl.nl, 2014). Volgens inct luidt de definitie “De hoeveelheid informatie die via internet in het algemeen en sociale media in het bijzonder verspreid wordt is gigantisch. Daarom maken de sociale media een selectie op basis van wat ze over iemand weten: de berichten die iemand eerder heeft geopend, de nieuwsbronnen die iemand volgt, de berichten die vrienden (in de betekenis van mensen waarmee je gelinkt bent) lezen. Dit is het persoonlijke filter dat de sociale media toepassen. Van een filterbubbel is sprake als iemand geen bronnen raadpleegt buiten het gefilterde aanbod” (inct, 2017).

WAT ZIJN COMPLOTTHEORIEËN?

Een complottheorie is een theorie dat door een bepaald gebeuren is veroorzaakt door een gesmeed complot (Woorden.org., z.d.). Het is een (waan)idee dat achter iets een complot schuilt (Van Dale, z.d.). Het woord complottheorie bestaat uit de woorden complot en theorie. Een complot is een geheim plan of een samenzwering (Woorden.org., z.d.). Een theorie is een op grond van waarnemingen of experimenten opgestelde modelmatige beschrijving van een samenhangende groep van verschijnselen, liefst gesteund door een wiskundige analyse en leidend tot verifieerbare voorspellingen (Cultureel Woordenboek, z.d.). Complottheorieën zijn dus waarnemingen van mensen waarvan ze denken dat er een geheim plan achter schuilt.

IN HOEVERRE BEÏNVLOEDT LEEFTIJD DE GEVONDEN ZOEKRESULTATEN?

Ik heb een experiment opgezet om te onderzoeken of leeftijd een invloed zal hebben wanneer dezelfde zoekterm betreffende complottheorieën rond COVID-19 wordt opgezocht. Ik heb familieleden uit drie verschillende leeftijdsgroepen de zoekterm “Corona ontstaan” laten opzoeken in Google en op YouTube.

Variabele: Leeftijd	Zoekterm: Google
16-25	Corona ontstaan
26-50	Corona ontstaan
50+	Corona ontstaan

Variable: Leeftijd	Zoekterm: YouTube
16-25	Corona ontstaan
26-50	Corona ontstaan
50+	Corona ontstaan

IN HOEVERRE BEÏNVLOEDT GESLACHT DE GEVONDEN ZOEKRESULTATEN?

Ook voor deze variabele heb ik een experiment opgezet om te onderzoeken of geslacht een invloed zal hebben wanneer dezelfde zoekterm betreffende complottheorieën rond COVID-19 wordt opgezocht. Ik heb mannen en vrouwen de zoekterm “Corona ontstaan” laten opzoeken in Google en op YouTube.

Variable: Geslacht	Zoekterm: Google
Mannen	Corona ontstaan
Vrouwen	Corona ontstaan

Variable: Geslacht	Zoekterm: YouTube
Mannen	Corona ontstaan
Vrouwen	Corona ontstaan

DE TESTPERSONEN

De laatste deelvragen worden beantwoord met een experiment waar testpersonen voor nodig zijn. Ik heb alle gegevens onder elkaar gezet van de testpersonen die van belang zijn voor het onderzoek.

Testpersoon 1	Testpersoon 2	Testpersoon 3	Testpersoon 4
Liyan	Ingrid	Steven	Aad
Vrouw	Vrouw	Man	Man
16	51	28	65

WAT ZIJN MIJN GEVONDEN ZOEKRESULTATEN?

Voor dit experiment wil ik de gevonden resultaten vergelijken met de mijne. Ik vind het namelijk ook leuk om te zien of ik nog opvallende zoekresultaten krijg. Ik ben een vrouw van 18 jaar oud. Nadat ik de zoekterm “corona ontstaan” heb opgezocht, heb ik de resultaten genoteerd in de tabellen hieronder.

Tabel 1: Google

Eerste resultaat	<i>Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)</i>
Tweede resultaat	<i>Onderzoek: coronavirus is niét op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)</i>
Derde resultaat	<i>Het virus (SARS-CoV-2) RIVM (Rivm.nl)</i>

Tabel 2: YouTube

Eerste resultaat	<i>Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)</i>
Tweede resultaat	<i>Is corona ontstaan door vleermuizensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)</i>
Derde resultaat	<i>Zo ging het corona-virus de wereld over (NOS Jeugdjournaal)</i>

Ik voer relevant desk- en/of field research uit aan de hand van gegeven technieken, operationaliseer de onderzoeksvraag in meetbare onderdelen en gebruik hiervoor de aangereikte communicatietheorieën en -modellen. (Context & Strategie)

Ik verzamel relevante informatie over kenmerken, gedrag en behoeften van stakeholders met de meest geschikte desk- en/of field research methodiek, kies relevante respondenten en gebruik hiervoor de aangereikte theorieën en -modellen. (Doelgroep & Gedrag)

IK LUISTER EMPATHISCH

Toen ik mijn experiment aan het uitvoeren was zei mijn zusje dat ik niet alle zoekresultaten hoefde te analyseren. Aangezien mijn lievelingsgetal drie is, nam ik de eerste drie zoekresultaten. Toen ik de voorbeeld filterbubbelwerkstukken doornam samen met Ilaisha en Hikmet, zag ik dat zij ook drie zoekresultaten hadden opgeschreven, dus toen wist ik dat ik goed zat. Verder besprak ik de dingen die je juist wel en niet moest doen voor de opdracht met Ilaisha en Hikmet. We moesten de uitleg niet te kort maken, maar het moet ook weer niet te lang en te onoverzichtelijk zijn. We besloten dat kopjes en witregels best belangrijk zijn om een goed overzicht te creëren.

Via Feedback Fruits had ik helaas geen feedback gekregen en daarom had Eva besloten mijn onderzoek te reviewen. Zij heeft wat spelfouten en zinnen verbeterd in het voorwoord, de inleiding, de opzet en de uitvoering. Ook vroeg ze naar bewijs (bronnen) voor claims die ik had gemaakt zoals het verschil in mediagedrag tussen jongeren en ouderen. De zinnen die ze helemaal niet begreep had ze ook gemarkeerd. Er was nog heel wat te verbeteren qua taal en zinsopbouw, dus daar ben ik haar dankbaar voor. De rest van mijn onderzoek vond ze goed.

HOOFSTUK 4: ANALYSE

HOE ZIJN DE ONDERZOEKSRÉSULTATEN GEANALYSEERD?

Ik heb mijn familie gevraagd om te helpen met mijn onderzoek. Nadat ze de zoekterm hadden opgezocht in Google, verschilden de resultaten maar enigszins. Op YouTube waren de resultaten hetzelfde. Wat mij opviel was dat op beide Google en YouTube de zoekresultaten niet te maken hadden met complottheorieën. Zelfs na een paar keer zoeken en klikken, kwam er geen complottheorie rondom COVID-19 tevoorschijn. Alles was vooral feitelijke informatie of nieuws.

De bevindingen heb ik hieronder in een tabel genoteerd. In de bijlagen heb ik nog screenshots voorzien.

Tabel 3: Google

Variabel leeftijd	16-25 jaar Testpersoon 1	26-50 jaar Testpersoon 3	50 + jaar Testpersoon 3 en 4
Eerste resultaat	Het virus (SARS-CoV-2) RIVM (Rivm.nl)	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)
Tweede resultaat	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)
Derde resultaat	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)	WHO teleurgesteld in China: geen visa voor onderzoek naar oorsprong corona (De Telegraaf)	WHO teleurgesteld in China: geen visa voor onderzoek naar oorsprong corona (De Telegraaf)

Tabel 4: YouTube

Variabel leeftijd	16-25 jaar Testpersoon 1	26-50 jaar Testpersoon 3	50 + jaar Testpersoon 3 en 4
Eerste resultaat	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)
Tweede resultaat	Is corona ontstaan door vleermuizensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)	Is corona ontstaan door vleermuizensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)	Is corona ontstaan door vleermuizensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)
Derde resultaat	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)

Tabel 5: Google

Variabel geslacht	Testpersoon 1	Testpersoon 2	Testpersoon 3	Testpersoon 4
Eerste resultaat	Het virus (SARS-CoV-2) RIVM (Rivm.nl)	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)
Tweede resultaat	Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek (Rtlnieuws.nl)	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)
Derde resultaat	Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan (Parool.nl)	WHO teleurgesteld in China: geen visa voor onderzoek naar oorsprong corona (De Telegraaf)	WHO teleurgesteld in China: geen visa voor onderzoek naar oorsprong corona (De Telegraaf)	WHO teleurgesteld in China: geen visa voor onderzoek naar oorsprong corona (De Telegraaf)

Tabel 6: YouTube

Variabel geslacht	Testpersoon 1	Testpersoon 2	Testpersoon 3	Testpersoon 4
Eerste resultaat	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)	Hoe is het coronavirus ontstaan? (Universiteit van Nederland)
Tweede resultaat	Is corona ontstaan door vleermuisensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)	Is corona ontstaan door vleermuisensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)	Is corona ontstaan door vleermuisensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)	Is corona ontstaan door vleermuisensoep? VIRUSVRAGEN #3 (NOS Jeugdjournaal)
Derde resultaat	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)	De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt (RTL Nieuws)

Alleen bij testpersoon 1 verschilt het zoekresultaat. Alle resultaten op YouTube zijn hetzelfde. Dit betekent dat in Google leeftijd min of meer een kleine invloed heeft op de zoekresultaten. Op YouTube was dit niet het geval. Het bijzondere is dat er geen complottheorieën zijn gevonden, zelfs niet door mij. Geen enkel persoon kreeg een zoekresultaat over het ontkennen van corona of complottheorieën. De site van het RIVM heeft hoe dan ook geen complotten op hun website. Er is

alleen aangenomen dat het virus van dier op mens is overgebracht. Ik begrijp wel dat de site bovenaan staat wanneer je de term zoekt, omdat het RIVM in opdracht van de overheid werkt.

ANALYSE ARTIKELEN

Het artikel van RTL nieuws ging over mogelijke oorzaken waar het virus vandaan zou kunnen komen. Het was meer een soort beschouwing om verschillende oorzaken te laten zien, maar er was geen juist specifiek antwoord. Er waren verschillende oorzaken genoemd waar de lezer zelf zijn eigen mening kan vormen. Hieruit kan ik dus geen complot halen, want het artikel gelooft niet in één twijfelachtige oorzaak waardoor het virus zou zijn ontstaan. Wat mij wel opviel is dat het artikel van 17 november 2020 is. Dat is al een tijdje geleden, dus de informatie zou 'minder relevant' moeten zijn. Naar mijn mening zou recent nieuws meer begrijpelijk zijn voor algoritmes, maar als er nog geen nieuwe bevindingen zijn kan het kloppen.

Het artikel van het Parool informeert de lezer over tot hoever onderzoekers het ontstaan van het virus hebben onderzocht. Het artikel beschrijft dat het virus niet op een markt zou moeten zijn ontstaan, maar het ontkracht ook wat Trump had gezegd over het virus, namelijk dat het uitgebroken is in het Wuhan Instituut voor Virologie. Verder werd ook gezegd dat het virus niet door mensen is gemaakt of genetisch is gemodificeerd (Quekel, 2020). Er werd alleen gezegd dat het door een dier komt, maar de precieze bron is nog onbekend. Dit artikel zou ik dus ook geen complottheorie noemen, omdat alle soorten complotten die gevormd zouden kunnen worden, ontkracht zijn in het artikel. Wat me ook opviel is dat de publicatiedatum van dit artikel nog eerder was dan die van het RTL Nieuws. Dit artikel was geplaatst op 30 mei 2020, dus de informatie zou waarschijnlijk verouderd zijn.

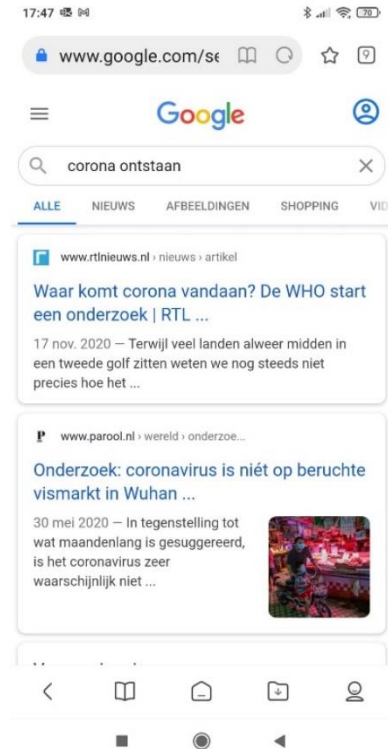
Het artikel van De Telegraaf gaat over het niet verkrijgen van een visa om onderzoek te doen naar de oorsprong van corona. Het internationaal wetenschappelijk team mocht China niet in om de bron van het virus te zoeken. "Sindsdien doen de wildste verhalen over de vermeende oorsprong van het longvirus de ronde" (Correspondent, 2021). In dit artikel is ook geen complottheorie aanwezig, want er worden geen voorbeelden van complotten genoemd waar de auteur in geloofd. Verder is het erg recent gepubliceerd, dus het is begrijpelijk dat het algoritme dit artikel voorstelt.

ANALYSE YOUTUBE VIDEO'S

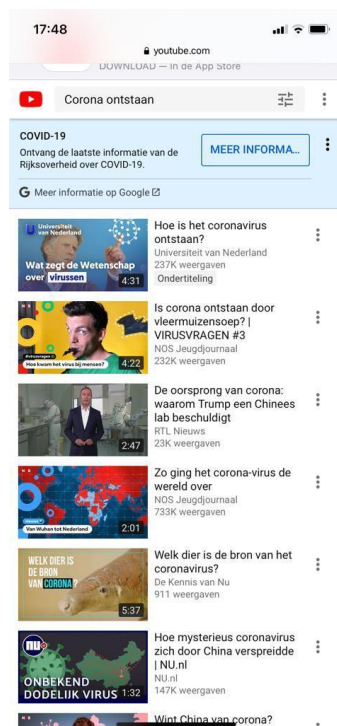
Op YouTube gaan de eerste twee filmpjes van de Universiteit van Nederland en het NOS Jeugdjournaal over het ontstaan van het virus door dieren op een markt in Wuhan. Nadat ik de verschillende artikelen had gelezen op Google, kon ik zeggen dat dit wel een van de meest gebruikte verklaring is. De filmpjes leggen het ontstaan op een korte duidelijke manier uit, dus ik snap dat ze als eerst worden aangeboden op YouTube. Het derde filmpje gaat over Trump die beweert dat het virus is ontsnapt uit het Wuhan Instituut voor Virologie. Als er in het lab geen goede hygiëne is en de veiligheidsmaatregelen niet goed genoeg zijn, kan het virus daar zijn ontsnapt. Echter ontkracht de video deze uitspraak van Trump en verwijst het weer naar een besmetting van dier op mens. Het filmpje "Zo ging het corona-virus de wereld over" dat alleen bij mij werd voorgesteld ging niet over de oorsprong van het virus. Hieruit kan ik dus ook geen complot halen.

SCREENSHOTS

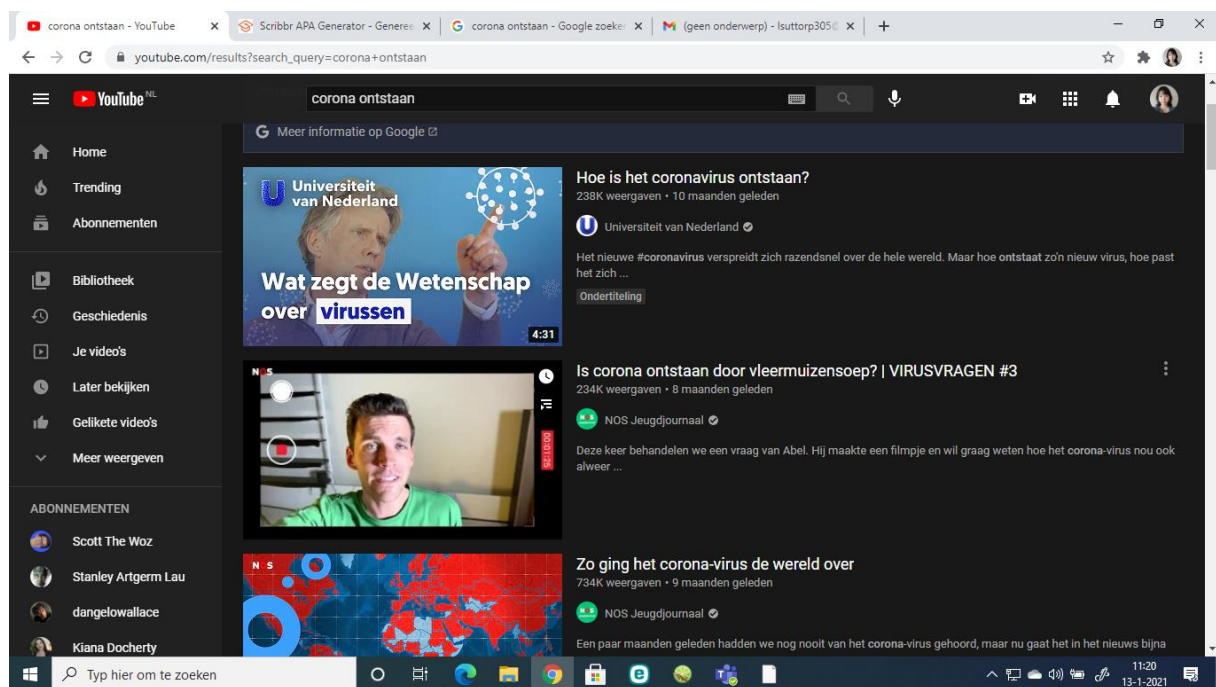
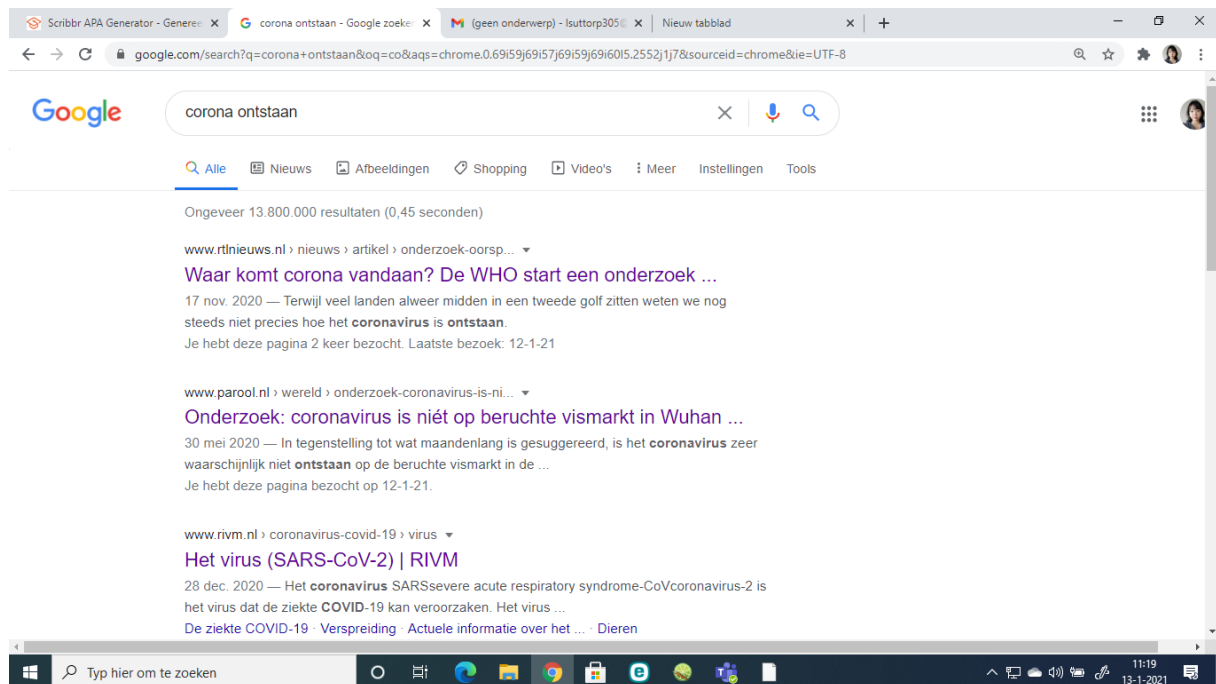
Dit zijn screenshots van mijn onderzoek. Aan de linkerkant is testpersoon 1 te zien (16-25/vrouw), want zij had een afwijkend zoekresultaat van de rest. Aan de rechterkant is een screenshot te zien van testpersoon 4 (60+ en man), maar de andere twee testpersonen hadden precies dezelfde resultaten. Ik heb daarom ook maar een screenshot gebruikt.

Het resultaat op YouTube zag bij alle vier testpersonen er hetzelfde uit, dus ik heb hier ook maar een screenshot van gedeeld.

De screenshots bij mij zien er zo uit. De resultaten verschillen dus een klein beetje met die van de testpersonen.

Ik analyseer data van uitgevoerd onderzoek, duid de gevonden resultaten en formuleer relevante inzichten. (Context & Strategie)

Ik analyseer de verzamelde informatie, duid de gevonden resultaten en formuleer relevante inzichten over de stakeholders in relatie tot het vraagstuk. (Doelgroep & Gedrag)

ZIJN ER VERSCHILLEN IN ZOEKRESULTATEN?

De meeste zoekresultaten komen overeen tussen de testpersonen, maar er is toch nog een enkel verschil in zoekresultaten. Onder de verschillende leeftijdsgroepen heeft alleen de 16-25 leeftijdsgroep (testpersoon 1) een verschil in zoekresultaten op Google. De site van het RIVM werd als eerst voorgesteld en daarna pas de nieuwsartikelen, terwijl de andere drie testpersonen alleen maar nieuwsartikelen voorgeschoteld kregen. Zij hadden alle drie dezelfde resultaten. Op YouTube waren alle resultaten hetzelfde van de drie leeftijdsgroepen. Over het geslacht kan ik zeggen dat de mannen dezelfde resultaten kregen in beide Google en YouTube. Bij de vrouwen kreeg alleen een testpersoon een ander resultaat in Google, maar in YouTube waren de resultaten hetzelfde.

Er zat wel meer verschil tussen mijn eigen zoekresultaten en die van alle testpersonen. In Google verschilde mijn derde zoekresultaat met testpersoon 2,3 en 4. Toen kreeg ik de site van het RIVM voorgesteld in plaats van een nieuwsartikel van De Telegraaf. Op YouTube kreeg ik ook een ander resultaat op plaats drie, namelijk in plaats van het filmpje van RTL Nieuws over Trump kreeg ik een filmpje over hoe het corona-virus de wereld overging van het NOS Jeugdjournaal. Er zijn dus meer verschillen tussen mij en de testpersonen dan dat er verschillen onder de testpersonen zijn. Aangezien ik een vrouw ben van 18 jaar en testpersoon 1 ook een verschillend resultaat kreeg, kan ik zeggen dat het algoritme de zoekresultaten van vrouwen en 16-25 jarigen anders voorstelt. Leeftijd en geslacht hebben dus een kleine invloed wanneer een zoekterm wordt opgezocht over COVID-19.

HOOFDSTUK 4: CONCLUSIE EN INZICHTEN

BESTAAT DE FILTERBUBBEL

Nu ik het experiment zelf heb uitgevoerd en ik mijn testpersonen heb laten participeren, kan ik zeggen dat er geen filterbubbel waarneembaar is in Nederland. Ik wist al dat er onderzoeken zijn die stellen dat het wel mee valt met de filterbubbel in Nederland en dit klopt ook. Geen enkel testpersoon inclusief mijzelf, kwam een complottheorie over COVID-19 tegen. Alleen de leeftijdsgroep 16-25 kreeg een ander zoekresultaat op Google, wat blijkt uit mijn eigen onderzoek en de resultaten van testpersoon 1. De mannen kregen op beide Google en YouTube dezelfde resultaten, maar de vrouwen (ik en testpersoon 1) kregen wel een verschil in resultaat. Leeftijd en geslacht spelen dus een kleine rol wanneer het algoritme iets voorstelt over COVID-19. Verder wezen de artikelen alleen op verschillende oorzaken van het virus waar de auteur zelf geen mening over had. Het kon ook zijn dat de auteur zei dat het van dieren kwam. dus er waren geen complotten te vinden. De nieuwsartikelen en YouTube filmpjes verwezen naar dieren als bron van het virus met back-up van onderzoekers. Kortom, uit mijn onderzoek is gebleken dat er geen filterbubbel waarneembaar is in Nederland m.b.t. complottheorieën rond COVID19.

WAT BETEKENEN DE RESULTATEN VOOR MIJ?

Concludeer wat de resultaten betekenen voor jou als consument, als burger en als Smart Connector.

Wat betekenen de resultaten voor mij als consument?

Uit het onderzoek kwamen nieuwsartikelen en YouTube video's die vaststelden dat het virus van dieren komt (uit China) en ook dat het virus echt bestaat. Bovendien waren er geen complotten over virusontkenners. Als consument weten we dat het virus echt bestaat en we moeten hier dan ook rekening mee houden. We moeten mondkapjes kopen en er zijn corona maatregelen in winkels. Daarnaast moeten we 1,5 meter afstand houden en er zijn nu veel winkels gesloten. Daarom moeten we sommige producten online kopen en deze komen dan soms met vertraging. Als consument weet ik dat het virus bestaat en moet ik dan ook accepteren dat mijn mogelijkheden om te winkelen gelimiteerd zijn.

Wat betekenen de resultaten voor mij als burger?

Zoals hierboven beschreven, weet ik als burger dat corona echt bestaat. De overheid heeft dan ook verschillende regels opgesteld om het aantal coronagevallen te verminderen. We moeten thuiswerken, de winkels zijn dicht, we moeten 1,5 meter houden van elkaar en er is een mondkapjesplicht. Natuurlijk is er een klein aantal mensen die niet in corona gelooft en deze maatregelen onzin vinden, maar ik en vele andere burgers respecteren de maatregelen.

Wat betekenen de resultaten voor mij als Smart Connector?

Als Smart Connector weet ik nu dat complottheorieën geen grote rol spelen in de Nederlandse samenleving. Het valt dan ook wel mee met de filterbubbel betreffende COVID-19. Ik kan er dan ook vanuit gaan dat de meeste mensen erin geloven dat corona bestaat en het ook niet op een vreemde manier is ontstaan. Wanneer ik als Smart Connector een doelgroep wil bereiken met advertising, moet ik er vanuit gaan dat zij geloven in corona en de bijbehorende maatregelen. Ik moet ze dus op een veilige en plezierige manier kunnen bereiken. Ook is het als Smart Connector relevant om filterbubbels te onderzoeken, omdat ik bij mediaplanning in contact kom met algoritmes.

Ik kan dus concluderen dat er geen filterbubbel waarneembaar is in Nederland m.b.t. complottheorieën rond COVID19. In mijn onderzoek heeft geen enkel testpersoon een complottheorie getroffen wanneer de dezelfde zoekterm "Corona ontstaan" was gezocht. Leeftijd en geslacht kunnen ervoor zorgen dat de zoekresultaten een beetje verschillen, maar dat betekent niet dat het algoritme complottheorieën voorstelt.

Ik analyseer data van uitgevoerd onderzoek, duid de gevonden resultaten en formuleer relevante inzichten. (Context & Strategie)

Ik analyseer de verzamelde informatie, duid de gevonden resultaten en formuleer relevante inzichten over de stakeholders in relatie tot het vraagstuk. (Doelgroep & Gedrag)

NAWOORD

Ik heb gedurende het schrijven van mijn onderzoek mij kunnen verrijken met nieuwe kennis over algoritmes dankzij de Nationale AI-cursus. Deze kennis zal ik meenemen in toekomstige projecten op mijn studie en in het beroepenveld. Verder is mijn onderzoek goed verlopen, ondanks de redelijk teleurstellende resultaten.

LITERATUURLIJST

algoritme Nederlands woordenboek - Woorden.org. (z.d.). Woordenboek.org. Geraadpleegd op 9 januari 2021, van <https://www.woorden.org/woord/algoritme>

complot Nederlands woordenboek - Woorden.org. (z.d.). woorden.org. Geraadpleegd op 6 januari 2021, van <https://www.woorden.org/woord/complot>

complottheorie Nederlands woordenboek - Woorden.org. (z.d.). <https://www.woorden.org/>. Geraadpleegd op 6 januari 2021, van <https://www.woorden.org/woord/complottheorie>

complottheorie. (z.d.). Van Dale. Geraadpleegd op 6 januari 2021, van https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/complottheorie#.X9y_EthKjIU

Correspondent, O. (2021, 5 januari). WHO teleurgesteld in China: geen visa voor onderzoek naar oorsprong corona. Telegraaf. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/51785555/who-teleurgesteld-in-china-geen-visa-voor-onderzoek-naar-oorsprong-corona>

Cultureel Woordenboek - Natuurkunde, Scheikunde en Sterrenkunde ~ theorie. (z.d.). cultureelwoordenboek.nl. Geraadpleegd op 6 januari 2021, van <https://www.cultureelwoordenboek.nl/natuurkunde-scheikunde-en-sterrenkunde/theorie>

filterbubbel - ANW (Algemeen Nederlands Woordenboek). (2014, 27 september). anw.inl.nl. <http://anw.inl.nl/article/filterbubbel>

NOS Jeugdjournaal. (2020, 2 mei). Is corona ontstaan door vleermuizensoep? | VIRUSVRAGEN #3 [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=zP2aNoocz3o>

Quekel, S. (2020, 31 mei). Onderzoek: coronavirus is niet op beruchte vismarkt in Wuhan ontstaan. Het Parool. <https://www.parool.nl/wereld/onderzoek-coronavirus-is-niet-op-beruchte-vismarkt-in-wuhan-ontstaan~bafc2431/>

RTL Nieuws. (2020, 2 mei). De oorsprong van corona: waarom Trump een Chinees lab beschuldigt [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=IGSGHgc5CE>

Sluis, B. (2020, 23 september). Algoritmes hebben veel invloed op wat jij op internet ziet. Hoe werkt dat? Mediawijsheid.nl. <https://www.mediawijsheid.nl/algoritmes/>

Steeman, G. (2020, 30 september). Filterbubbel » persoonlijke zoekresultaten in Google. Mediawijsheid.nl. <https://www.mediawijsheid.nl/filterbubbel/>

Universiteit van Nederland. (2020, 22 februari). Hoe is het coronavirus ontstaan? [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Vx7-fiTAH0>

Waar komt corona vandaan? De WHO start een onderzoek. (2020, 17 november). RTL Nieuws.
<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/5197417/onderzoek-oorsprong-coronavirus-who-wuhan>

Wat is de filterbubbel? - inct. (2017, 19 januari). inct.nl. <https://inct.nl/news/5200/wat-is-de-filterbubbel>

Wijker, M. (2021, 7 januari). De belangrijkste cijfers van ons social media gebruik in 2020. Afix.
<https://www.afix.nl/belangrijkste-cijfers-social-media-gebruik-2020/#:%7E:text=Jongeren%20tussen%20de%2015%20en,minste%20tijd%20op%20social%20media.>